

مقدمه

گیاه برگ بو، بومی ایران نیست و به طور سنتی جایگاه زیادی در کشورمان نداشته است، به عبارتی تاکنون این گیاه در کشور، به منظور دارو کشت نشده و فقط در حد کاشت در پارک‌ها بوده است و هیچگاه تجاری‌سازی نشده است. خواص دارویی فراوان این گیاه، ما را بر این می‌دارد که با کشت آن هم خود از آن بهره ببریم.

مشخصات گیاه‌شناسی برگ بو

برگ بو با نام علمی (*Laurus nobilis L*) از خانواده (Lauraceae)، درختی با تنه صاف و تاج هرمی شکل یا درختچه با انشعابات زیاد و بومی نواحی مدیترانه و اروپای جنوبی است. ارتفاع گیاه در آب و هوای مدیترانه‌ای یا اقیانوسی به ۳۰ متر نیز می‌رسد؛ ولی در سایر نقاط معمولاً ۱۰-۱۲ متر می‌شود. گیاهی همیشه سبز با برگ‌های فشرده است. گیاهان این تیره، دارای سلول‌های اسانس‌دار (غده‌های تک سلولی) پراکنده در بخش‌های مختلف و سلول‌های موسیلاژدار، مخصوصاً در ناحیه پوست می‌باشند. از نظر درمانی خواص عده‌ای از این گیاهان مربوط به وجود اسانس‌ها در بخش‌های پیکر آن‌ها می‌باشد. درخت برگ بو، دارای برگ‌های معطر، منفرد، چرمی، ضخیم، کامل ولی با کناره موجدار، دنداندار، نوک تیز، به طول ۸ تا ۱۴ و به عرض ۲/۵ تا ۴/۵ سانتیمتر به رنگ سبز تیره، شفاف در سطح فوقانی پهنک ولی کمرنگ‌تر در سطح تحتانی، بی‌کرک و چرمی می‌باشد.

عطر برگ‌های آن نیز بر اثر مالش دادن قوی‌تر می‌شود. طعم آن‌ها کمی تلخ است. برگ بو، گل‌هایی به صورت دسته‌های چهارتایی دارد. هر پایه بعد از سال رشد گل می‌دهد. برگ بو دارای گل‌های یک جنسی است. بعضی پایه‌ها پلی‌گام‌اند. گل‌های نر آن دارای ۸ تا ۱۲ پرچم ولی ماده آن‌ها زرد مایل به سبز و دارای یک مادگی محصور در ۴ پرچم غیر زایاست. میوه‌اش به طول ۱۵-۱۰ میلی‌متر، به صورت سته، مدور بیضوی تا تخم مرغی، به رنگ آبی یا ارغوانی که هنگام رسیدن بنفش تا سیاه رنگ می‌شود و محتوی یک دانه با لپه‌های گوشه‌دار و روغنی است و پس از خشک شدن ظاهر چیندار پیدا می‌کند.

برگ بو

PTMP/SK/R&D/A/ Lauraceae 01 /19072021

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی برگ بو

نام فارسی	برگ بو
نام انگلیسی	Lauraceae
نام علمی	Laurus nobilis L
خانواده	Lauraceae

شکل ۱- آشنایی با درخت، برگ، گل و میوه برگ بو

کاشت

برگ بو، در زمین‌های غنی از مواد غذایی بهتر رشد می‌کند. تکثیر آن با قلمه و قلمه‌های ریشه‌دار، نشا یا با پاجوش و خوابانیدن صورت می‌گیرد. پس از ۷-۸ ماه ریشه‌های آن به قدر کافی توسعه یافته و مستقر

می شود. همچنین تکثیر گیاه با کاشت بذر صورت می گیرد ولی چون پروس های طولانی دارد معمولا کاربردی نیست.

نیاز آبی برگ بو پایین است و باید در مکان سایه آفتاب و در خاکی با زهکشی خوب کاشته شود. هرس کردن گیاه در زمستان یا اوایل بهار بهتر است در عین حال هر زمان میتوان این کار را انجام داد. در روش کاشت میتوان گودالی به اندازه حجم ریشه در آورد و کف آن کود حیوانی پوسیده ریخت. ریشه نهال را طوری در گودال قرار داد که طوقه در سطح زمین قرار گیرد. اطراف ریشه را خاک ریخته و فشرده نمود و سپس آبیاری کرد. قلمه ها در اواخر تابستان و نزدیک پاییز کاشته می شوند. موفقیت در قلمه زنی دقت زیاد نیاز دارد و تقریبا مشکل است، ولی اگر حاصل شود میتواند بسیار درآمدزا باشد. خاک سنگین مخلوطی از خاک گلدان، ماسه، رس و کود گاوی خشک برای برگ بو توصیه می شود. کود اضافی نباید به گیاه داده شود؛ چون دیده شده این کار به گیاه آسیب میزند. بعضی ها، اواخر زمستان را زمان مناسبی برای کاشتن و جا به جا کردن برگ بو می دانند؛ اما اوایل بهار اطمینان بخش تر است و نیز بهتر است تا گیاه دو ساله نشده آن را جابه جا نکرد.

داشت

برگ بو را سه روز در میان باید آبیاری کنید. این که اجازه داده شود تا خاک قبل از آبیاری های بعدی کمی خشک شود مهم است. در عین حال که نباید به طور کامل خشک باشد البته خیس هم نباید باشد؛ چون ممکن است در نقاط مرطوب مشکل پوسیدگی ریشه رخ دهد. در زمستان آبیاری باید به حداقل برسد؛ به طوری که فقط ریشه ها خشک نباشند.

برگ بو، سیستم ریشه ای کم عمق دارد. در اردیبهشت و تیر میتوان کوددهی را انجام داد.

برداشت

بررسی اسانس موجود در برگ های گیاه برگ بو در مراحل مختلف رشد رویشی، گلدهی و بذردهی (نشان داده که بیشترین مقدار اسانس در مرحله گلدهی به دست می آید. گل های زرد رنگ برگ بو در اواسط بهار ظاهر می شوند. بنابراین برداشت هنگام گلدهی مقرون به صرفه تر است؛ البته عطر برگ ها آنقدر زیاد است که در بقیه زمان ها نیز امکان پذیر است. چیدن برگ های معطر آن برای اینکه سبزی کامل داشته باشد، معمولا باید صبح زود انجام شود و برای خشک کردن روی هم انباشته نشود و در لایه های نازک در سایه پهن و خشک

برگ بو

PTMP/SK/R&D/A/Lauraceae 01 /19072021

شود. خشک کردن در آفتاب موجب می شود که رنگ سبز زیبای برگها قهوه‌ای شود و مقدار زیادی روغن معطر و اسانس آن از بین برود.

خشک کردن در دستگاه‌های خشک‌کن هم امکان‌پذیر است، فقط چون برگ‌های گیاه آب زیاد ندارند، باید مواظب بود تا به موقع زیر و رو شوند و نسوزند. البته خشک کردن در سایه گرم به مراتب بهتر است. در خشک کردن بهتر است برگ‌ها از ابتدا جدا نشوند بلکه شاخه‌های برگ‌دار ۲-۳ ساله قطع شوند، شاخه‌ها دسته شده و در سایه خشک شوند.

بدین ترتیب رنگ سبز برگ‌ها بهتر حفظ می‌شود. برگ بو اغلب با برگ و شاخه و حتی با میوه، توأمان عرضه و فروخته می‌شود. در حالت دیگر برگ‌ها بعد از خشک شدن، از شاخه جدا می‌شوند و برگ‌های زرد کنار گذاشته می‌شوند. برگ‌های خشک شده در رده‌های کیفی جداگانه بسته‌بندی می‌شوند. البته در این حالت شاخه‌های کنار گذاشته شده تراکم زیادی از مواد دارویی گیاه را در خود تجمع داده‌اند و صلاح نیست که دور ریخته شوند و بهتر است از آن‌ها در اسانس‌گیری استفاده شود چون گیاه در حال خشک شدن به تدریج مواد موجود در برگ را به شاخه عودت می‌دهد.

منبع

تقوی‌زاد، راضیه. (۱۳۹۶). بسته کارآفرینی تولید برگ بو. تهران: اسرار علم

